

Dwaalgast

Na een verregende zondagochtend wordt het geleidelijk droog. We besluiten om alsnog een wandeling te maken door het Fochteloërveen, het uitgestrekte hoogveenreservaat op de grens van Friesland en Drenthe. Misschien zien we wel kraanvogels die daar al enkele jaren broedneigingen vertonen. Het gebied wordt doorsneden door een fietspad vanwaar je een weids uitzicht hebt over het moeras. Een paar korte zijpaden voeren wat dieper het veen in, maar verder is het terrein niet toegankelijk. Nu, na de regen, zijn we er vrijwel alleen met de wolken, de wind en de ruimte. Ver weg zweeft een roofvogel boven de vlakke, een donker silhouet met gevingerde vleugels. De kijker haalt het dier dichterbij. Het lijkt me een bruine kiekendief toe, een karakteristieke vogel van moerassen. Maar iets klopt er niet. Deze vogel lijkt bedachtzamer, trager, voornameer bijna. Voordat ik meer details kan zien, verdwijnt hij achter de horizon.

We lopen verder over een pad van houten stammetjes. Een knuppelbrug zoals die reeds in prehistorische tijden werd aangelegd om venen over te steken. Bruin water, zwarte bodem, groene veenmoskussens, okerkleurige graspollen. Sommige plekken lijken besneeuwd; het zijn de witte zaadpluizen van Wollegras. Boven dit waterige land een aquarellucht van waterige wolken. We zoeken een iets hoger plekje tussen de struikheide om ruimte en stilte nog beter in ons op te nemen.

Ik ga zitten. Mijn ogen rusten op de nevelige horizon. Opeens verschijnt de roofvogel weer in mijn blikveld, wat dichterbij nu. Hij staat met trage vleugelslag te bidden boven het veen en lijkt groter dan een kiekendief. Het lijkt warempel wel een arend, maar welke? Mijn hart maakt een luchtsprongetje van opwinding. Ik heb iets met arenden. De vogel heeft inmiddels zijn gebed beëindigd en zeilt westwaarts, verder van me af.

Op dat moment gebeurt er iets vreemds. In een opwelling van saamhorigheid verbindt mijn geest zich met de vogel. Hij aarzelt even, schommelt heen en weer, verandert dan van richting. Hij beschrijft een wijde boog en komt recht op me af vliegen. Een buizerd probeert met schijnaanvallen de indringer af te schrikken. Nu pas wordt me duidelijk hoe groot de arend is. Hij stoort zich niet aan de plaagstootjes van het buizerdje en vervolgt zijn glijvlucht tot vlak voor onze rustplaats. Daar begint hij weer te bidden, zijn poten af en toe naar de grond strekkend. De witte kop en buik lichten op. Het is een slangenarend, ver afgedwaald van zijn broedgebieden in Zuid- en Oost-Europa. De vogel laat zich een eindje zakken, hervat zijn bidden dicht boven de grond. Dan laat hij zich vallen, beheerst en doelgericht. Kennelijk heeft hij een hagedis of slang geslagen want hij blijft geruime tijd op de grond, voor mij aan het oog onttrokken door pollen pijpenstro. Dan verheft hij zich weer boven de aarde, zweeft met roerloze vleugels weg, laag over het veen.

Twee uur later bezoeken we op de terugweg de uitkijktoren aan de rand van het Fochteloërveen. Daar heerst grote opwinding: er is een slangenarend gesignaleerd! Vogelaars verdringen zich om telescopen die als kanonnen op één punt zijn gericht. Het is een komen en gaan van spotters die de slangenarend aan hun soortenlijst willen toevoegen. Een man uit Amsterdam werpt een blik door een telescoop, zegt 'dat is hem dus', en daalt de trappen van de toren weer af. Hij moet morgen nog naar de Grijskopspecht bij Roermond. Die heeft hij ook nog niet geturfd. Ik ben verbijsterd over zoveel oppervlakkigheid. Vogelwaarnemingen verzamelen als postzegels.

Ik mag ook even door een van de kijkers turen. Verschrikkelijk ver weg zit een roofvogel in een boom, nog net zichtbaar in de schemering. Dat zou hem dus moeten zijn, de roemruchte arend. Ik denk terug aan mijn belevenis vanmiddag in het veen en voel me dankbaar.

Eef Arnolds

De tekst is eerder verschenen in het tijdschrift Jonas 50, 2001.